

ποτε, ἂν μὴ ὁ ἀείμνηστος Κοραΐς ζημίαν μεγάλην θεωρῶν τὴν ἀφασίαν Ἑρμοῦ τοῦ Λογίου δὲν ἐπειθε τὸν ἀείμνηστον Κ. Κοκκινάκην ν' ἀναλάβῃ τὴν ἐκδοσιν αὐτοῦ (ἴδε Ἑστίας, τ. Γ' φ. τῆς 24 Σεπτεμβρίου 1878.)

Ὁ Κωνσταντῖνος Κοκκινάκης (οὗ βιογραφίαν ἐδημοσίευσεν ἡ «Ἑστία» ἐν Τ. Γ' σ. 609), ἀνέλαβε τῷ 1816 μετὰ τοῦ Θεοκλήτου Φαρμακίδου τὴν ἐκδοσιν Ἑρμοῦ τοῦ Λογίου, ἣν καὶ μετὰ τὴν ἐν ἔτει 1819 ἐκ Βιέννης ἀναχώρησιν τοῦ συνεργάτου αὐτοῦ Φαρμακίδου (ἴδε Ἑρμοῦ τοῦ Λογίου σελ. 907 τοῦ 1819 ἔτους) ἐξηκολούθησε μέχρι τῆς πρώτης Μαΐου τοῦ 1821, ὅτε, ἀφ' οὗ ἠναγκάσθη ὑπὸ τῆς αὐστριακῆς κυβερνήσεως νὰ δημοσιεύσῃ ἐν ἐκτάκτῃ παραρτήματι τὸν κατὰ τῆς ἐλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἀφορισμὸν τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε', διέκοψε τὴν ἐκδοσιν αὐτοῦ.

(Ἐπεται συνέχεια).

X.

ΤΟ ΝΕΟΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

Ὑπὸ τοὺς στύλους τοῦ Ὀλυμπίου, ὁ ποιητὴς Χ*** ἀνεγίνωσκεν εἰς τὸν φίλον του δικηγόρον Νικόλαον Καμπάνην φαντασιώδές τι ποιήμα, πλήρες μυστηριώδους ὁδύνης.

— Πῶς σοῦ φαίνεται; ἠρώτησεν ἅμα ἀπαγγέλλας καὶ τὸν τελευταῖον στίχον.

— Πῶς θέλεις νὰ μοῦ φανῇ; ἀπήντησεν ὁ δικηγόρος· φρικωδῶς ὥραϊόν ὅπως, καὶ τὸ προθεσινόν· τὰ ἴδια καὶ αἰωνίως τὰ ἴδια· περιπατεῖς ἔχων στυλωμένους τοὺς ὀφθαλμούς σου εἰς τὸν αἰθέρα, καὶ δὲν καταδέχεσαι νὰ χαμηλώσῃς τὸ βλέμμα σου, νὰ κύψῃς πρὸς τὴν πραγματικότητα· καὶ ὅμως εἶνε χυμαὶ τὰ ἄνθη, τὰ ὅποια τόσον ἀγαπᾷς, καὶ διὰ νὰ τὰ δρέψῃς κύπτεις· πλανᾷσαι εἰς τὰ σύννεφα καὶ καυχᾷσαι διὰ τοῦτο, διότι πιστεύεις ὅτι μόνον ὅσοι ἔχουν πτερὰ αἰρῶνται ὑπὲρ τὸ ἔδαφος· δὲν ἐννοεῖς, δὲν μαντεύεις ὅποια δράματα τοῦ βίου κρύπτει ἐδῶ κάτω ἡ πραγματικότης, ἀγωνίας ἀγνώστους, ναυαγία τῶν ψυχῶν σπαρταζικάρδια ὑπὸ τῆς σκοτίας καλυπτόμενα· δὲν ὑποπτεύεις, ἐν ᾧ βαδίζεις εἰς τὴν ὁδόν, μελαγχολικὸς ἐκ συνθηθείας, ὄνειροπολῶν στεναγμούς ἀνυπάρχτους, πόσοι λυγροὶ καταστέλλονται, πόσοι ὀδύνην εἰλικρινέστεραι, δραματικώτεραι τῆς ἰδικῆς σου διέρχονται πλησίον σου ἄφρονι. Διατί καλλιέργεις νυχθημερόν τὴν λύπην; δὲν ἀρκεῖ ὅση ὑπάρχει ἐξ αὐτῆς τῆς μοίρας τῶν πραγμάτων καὶ εἶνε ἀνάγκη νὰ δημιουργῇς καὶ ἄλλην; δὲν ἀρκοῦν ὅσα δάκρυα χύνονται καὶ πλάττεις καὶ ἄλλα; νομίζεις ὅτι ἂν ἦσαν ἀρκετοὶ μαργαρίται εἰς τὸν κόσμον θὰ κατεσκεύαζον καὶ ψευδεῖς;

Ὁ ποιητὴς Χ*** δὲν ἀπήντησεν· ἦτο συνειθισμένος εἰς τὰς ῥαγδαίας ταύτας ἐπιπληξεις τοῦ φίλου του, μεθ' οὗ ἦτο στενωπὸς ἀπὸ ἐτῶν συνδεόμενος· εἰς κρίσιμους περιστάσεις τοῦ βίου τῶν ὁ ποιητὴς εἶχεν ἀνοίξει εἰς τὸν δικηγόρον τὴν καρδίαν του καὶ ὁ δικηγόρος εἰς τὸν ποιητὴν τὸ βαλάντιόν του· ἡ δὲ φιλία τῶν μετὰ τὰς φιλονικίας ταύτας οὐ μόνον ἀβλαβὲς παρέμενεν ἀλλ' ἐξήρχετο καὶ δροσερωτέρᾳ ὥς χλοερὸν λιβάδιον ὑπὸ ἐαρινῷ λουσθὲν ὄμβρῳ.

— Ἡξέυρω, ἐξηκολούθησεν ὁ δικηγόρος ὅτι θὰ μοῦ εἴπῃς πάλιν: «Δὲν μ' ἐννοεῖς, δὲν δύνασαι νὰ μ' ἐννοήσῃς· ἡ φιλία μας ὁμοιάζει μὲ δένδρον, τοῦ ὁποίου σὺ εἶσαι ἡ ῥίζα βυθισμένη εἰς τὸ ἔδαφος· κ' ἐγὼ ἡ κορυφή· ὁ ἀήρ ὅστις μέσσει δὲν φθάνει μέχρι σοῦ.» Αὐτὰ θὰ μοῦ εἴπῃς κ' ἐγὼ θὰ σοῦ ἐπαναλάβω: «Εἴσαι ὑψηλὰ, ἔχεις εὐρύν, ἀπέραντον ὀρίζοντα, βλέπεις μακράν, ἔστω, ἀλλὰ δὲν βλέπεις πλησίον· ἂν παρὰ τὴν ῥίζαν συμβῇ τὸ τρυφερώτερον εἰδυλλιον, τὸ τραγικώτερον δαῖμα, δὲν θὰ κύψῃς νὰ τὸ ἴδῃς, θὰ ἐξακολουθῇς βλέπων βρεμνώδης πέραν ἐκεῖ, μακράν, τὰ ἀραχνούφῃ σύννεφα... δὲν ἔχεις τὴν περιέργειαν τοῦ βίου· καὶ εἶνε δυστύχημα διὰ σέ! διότι εἰς τὸν βίον, τὸν πραγματικὸν αὐτὸν βίον, εἰς τὸν ὁποῖον θὰ καταβῇς—ἂν ἀποφασίσῃς—ἄπο τὸν ἰδανικόν σου, ὅπως ὁ ἀεραυτῆς ἀπὸ τὸ ἀερίστον του, θὰ ἴδῃς πῶς ὀμιλοῦσι τὰ αἰσθημάτα, πῶς ὀρώσι τὰ πάθη· καὶ—ἐπειδὴ ἀγαπᾷς τὸ μαῦρον χρῶμα εἰς τὰς ιδέας σου ὅπως καὶ εἰς τὰ ἐνδύματά σου—θ' ἀκούσῃς ὅσας θέλῃς κραυγὰς ἀπελπισίας, ἀλλ' ἀληθεῖς, σπαρτακτικὰς κραυγὰς. Ἐδῶ κάτω μετὰ τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν εἶνε ἡ ἀληθὲς ποιήσις καὶ ὄχι ἄλλοι· ὁ διαβάτης δὲν συναντᾷ ἔχει ἴσως ποιήμα τι ἢ μυθιστόρημα σπαῖρον ἐντὸς τῆς καρδίας του· καὶ ποῖαν ἄλλην ἀπόδειξιν νὰ σοῦ φέρω εἰμὶ ὅτι κ' ἐγὼ, ἐγὼ τοῦ ὁποίου ὁ βίος εἶνε πεζὸς καὶ μονότονος ὡς αἱ δικογραφίαι μου, κ' ἐγὼ ἀκόμη ἔχω, ἂν ὄχι τὸ μυθιστόρημά μου, τοῦλάχιστον τὸ διήγημά μου;

Ὁ δικηγόρος εἰθισμένος νὰ υπερασπίζεται πολυλίκις τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν ἀπὸ τοῦ Πρωτοδικείου μέχρι τοῦ Ἀρείου πάγου εἶχε πράξει τὸ αὐτὸ καὶ περὶ τῶν καλολογικῶν του ιδεῶν· ὥστε ὁ ποιητὴς δὲν ἤκουε τότε πρῶτον τὰ ἐπιχειρήματα ταῦτα· ἀλλὰ περὶ διηγήματος οὐδὲν ποτὲ τῷ εἶχεν εἰπεῖ ὁ φίλος του, δι' ὃ ἀνέκραξε:

— Ἐχεις καὶ σὺ τὸ διήγημά σου! καὶ πῶς εἶνε αὐτὸ τὸ διήγημα; εἶνε τραγικόν; ᾧ χωρὶς ἄλλο!

— Ὅχι, ἀπήντησεν ὁ δικηγόρος, εἶνε ὅπως τὸ ἔκχευε τὸ πεπρωμένον, ἀπλοῦν, ἄνευ ἐπεισοδίων καὶ περιπετειῶν· ἀλλὰ τὰ πρόσωπα τοῦ διήλθον πικρὰς ἡμέρας, καὶ τὰ δάκρυα τὰ ὅποια ἔχυσαν ἔρρευσαν ἀπὸ ἀληθεῖς ὀφθαλμούς!... Ἀκουσέ το.

«Ἡ δυστυχία εἶχεν εἰσέλθῃ εἰς τὸν οἶκόν μας πρὶν ἔλθω εἰς τὸν κόσμον. Ἡ περιουσία μας κατέρρευσε διὰ μιᾶς μετὰ τὸν Ἀγγλογαλικὸν πόλεμον· ὁ πατὴρ μου μετῆρχετο εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐμπορίον γεννημάτων καὶ οἶνων καὶ εἶχε πλήρεις τὰς ἀποθήκας του, ὅτε, ἔνεκα τῆς αἰφνιδίας καὶ ἀπροσδοκήτου ἀναχωρήσεως τοῦ συμμαχικοῦ στρατοῦ, τὰ ἐμπόρευματα ταῦτα, ὡς καὶ ὅλα ἐν γένει, ὑπέστησαν ἀπότομον καὶ τρομακτικὴν ἔκπτωσιν.

Αἱ ἀπώτεραι παιδικαὶ μου ἀναμνήσεις μοι παριστάνουν, ἀμυδρῶς, τὸν πατέρα μου πλησίον ἐνὸς χρηματοκιβωτίου μετροῦντα λίρας καὶ γράφοντα εἰς μεγάλα κατὰστιχα· φαίνεται ὅμως ὅτι ὁ χρυσὸς ἐκεῖνος ἦτο ἡ τελευταία λάμψις, ἡ μέχρις ἐμοῦ φθάσασα, τῆς δυσάσης περιουσίας μας· ἡ κατὰστασις μας ὑσημέραι ἐδεινύτο· ἀλλ' ὁ πατὴρ μου δὲν ὑπέκυπτε· ἠγωνίζετο κερτερικῶς κατὰ τῆς τύχης προσπαθῶν νὰ λάβῃ ὅ,τι τῷ εἶχεν ἀρπάσῃ· ὅλον σχεδὸν τὸ ἔτος ἔμεινεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, μακρὰν τῆς πατρίδος του καὶ τῆς οἰκογενείας του· δύο ἢ τρεῖς φορὰς μόνον τὸ ἔτος κατέβαινεν εἰς τὸ χωρίον μας, ἐπ' ὀλίγον, διὰ νὰ περάσῃ μαζί μας τὰς ἐορτὰς τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ Πάσχα.

Ποίαν χαρὰν ἐπροξένουν εἰς τὴν δυστυχὴ μητέρα μας, εἰς τὰ δέλφια μου κ' εἰς ἐμέ αἱ τὸσον ἀναμενόμεναι ἐκεῖναι ἐλευθεσίαι! ἀλλὰ ποίαν λύπην μᾶς ἄφιναν αἱ ἀναχωρήσεις! πόσον πικρὰ ἦσαν αἱ στιγμαὶ τοῦ ἀποχωρισμοῦ, καθ' ἃς σύζυγος καὶ τέκνα ἐζήτουν νὰ λάβωσι ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ πατρὸς φιλήματα πολλὰ, πολλὰ, προμήθειαν τῆς καρδίας διὰ πολλοὺς μῆνας· ἀφ' οὗ τὸν ἐπροπέμπομεν μέχρι τῆς λέμβου, ἀφ' οὗ ἐπεριμένομεν εἰς τὴν παραλίαν ἕως ὅτου σηκωθῇ εἰς τὰ πανιὰ τὸ πλοῖον, ἐπεστρέφομεν περίλυποι εἰς τὴν οἰκίαν μας· κ' ἐν ᾧ ἐκεῖνος ἐταξίδευεν ὅπως ἀρχίσῃ πάλιν τὸν φοβερόν ἀγῶνα τῆς ζωῆς, ἡμεῖς ἠρξίζαμεν τὸν ἄνευ πατρὸς βίον, τὸν βίον τῆς προσωρινῆς ὀφρανίας· ἡ μὴτηρ μας ἔκλειε τὰ παραθυρόφυλλα· διότι αἱ ἀλγούσαι καρδίαι ὡς οἱ ἀλγούντες ὀφθαλμοὶ δὲν εἰμποροῦν νὰ ὑποφέρουν τὸ ζῶηρόν φῶς...

Εἰς μίαν ἐκ τῶν ἀναχωρήσεων τούτων οἱ ἐπιστρέψαντες εἰς τὴν σιγηλὴν καὶ κατηφῇ οἰκίαν μας ἦσαν ὀλιγώτεροι κατὰ ἓνα· ἔλειπον ἐγὼ ὅστις ἐταξίδευον εἰς Κωνσταντινούπολιν μετὰ τὸν πατέρα μου, ὅπως ἐξακολουθῶν τὰ μαθήματά μου, ἀφ' οὗ ἐτελείωσα τὸ σχολεῖον τοῦ χωρίου μας· ἔπρεπε νὰ μάθω γράμματα, νὰ μὴ μείνω χωρικός· ὑπὸ τὸ προῶως ῥυτιδωθὲν μέτωπόν του ὁ πατὴρ μου ἔτρεφε σχέδια· μετὰ τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς του δὲν εἶχον πέσει καὶ αἱ ἐλπίδες του· κ' ἐν ᾧ ἐγὼ ἐκαθήμην ἐπὶ τῶν βιβλίων τοῦ σαθροῦ καὶ ἐτοιμορρόπου παλαιοσπίτου τὸ ὁποῖον εἰρωνικῶς ἐκαλεῖτο Μεγάλη τοῦ Γένους Σχολή, ἐκεῖνος εἰργάζετο ἀνεκδύτως.

Ἄλλ' ἡ τύχη μᾶς ἐμίσει λυσσῶδῶς καὶ ἐφαίνετο ἰσχυροτέρα· σήμερον μᾶς ἐπολέμει μετὰ τὴν χρεωκοπίαν δύο ἢ τριῶν πελατῶν μας, αὐριον μετὰ τὴν πυρκαϊάν, ἣτις ἔκαιε τὸ δωματίον μας καταστρέφουσα μετὰ τὰς φλόγας τῆς τὰ κατὰστιχα τοῦ πατρὸς μου, τὰ ὁμολογὰ τῶν ὀφειλετῶν του, τὰ ἐπιπλά μας, τὰ ἐνδύματά μας. Μετὰ τοῦ πατρὸς μου, συνέπασχον κ' ἐγὼ· διότι τὸσον πλησίον ἦσαν αἱ καρδίαι μας ὥστε ἡ συμφορὰ ἡ πληττούσα τὴν ἰδικὴν του ἐπληττε καὶ τὴν ἰδικὴν μου καὶ ὁ πόνος μετεδίδετο ἀμέσως ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην.

Ὡ! νὰ ἤξευρες ποσάκις ἐν παιδίον πενιχρὰ ἐνδεδυμένον, φοροῦν κασκέτον ἐπὶ κεφαλῇ καὶ κρατοῦν βιβλία ὑπὸ τὴν μασχάλην διήνυσε, μετὰ ὀφθαλμοὺς δακρυσιμένους, τὸν ἀπὸ τῆς κατοικίας του μέχρι τοῦ Φαναρίου δρόμον!

Ἐν τῷ μεταξύ τούτῳ διὰ νὰ μὴ πληρόνωμεν ὀλόκληρον τὸ ἐνοίκιον ἐνὸς δωματίου μετῴκησαμεν εἰς ἓν χάνιον τοῦ Ἀγίσμα-Καπιστῆ ὅπως συγκατοικήσωμεν μετὰ τινος συμπατριώτας μας. Εἰς αὐτὸ τὸ φοβερόν ἄντρον διήλθον τὰς χειρότερας ἡμέρας τῆς ζωῆς μου. Φαντάσου ἐν ὀγκῶδες πέτρων κτίριον πέντε ἢ ἑξ αἰώνων, πιεζόμενον ἀπὸ βαρεῖαν στέγην· φαντάσου ἑκατὸν πνιγρὰ δωματία εἰς δύο πατώματα καὶ τέσσαρας τοίχους χονδροῖς ὡς φρουρίου· μακρὰς καὶ θολωτὰς στοάς, ἀνηλίους καὶ ὑγρὰς γωνίας, πετρίνας βαθμίδας καὶ διαδρόμους ῥυπαροὺς ἐκ τῆς λάσπης ἑκατοντάδων ποδῶν, ὀγκῶδη καὶ σιδηρόφρακτον πύλην, ἣν ἐκλείει ἐκάστην νύκτα Καρδοῦχος πυλωρὸς μετὰ τριγμοῦ πύλης δεσμοωτηρίου. Καὶ τί πληθὸς! τί πανσπερμία! Ἀρμένιοι ἀπὸ τῶν ἐσχατιῶν τοῦ Ἑτζιματζίν, Πέρσαι, Μικρασιανοὶ ὀρθόδοξοι ἄγνωστοι τὴν ἐλληνικὴν καὶ λαλοῦντες τουρκικὴν τινα τραχεῖαν καὶ βάρβαρον. Οἱ τοῖχοι τῶν δωματίων ἐχώριζον ἀνθρώπους ἀγνώστους πρὸς ἀλλήλους, ἀνθρώπους οἵτινες ὁσάκις ἤθελον νὰ ἐπιστρέψωσι νεορῶς εἰς τὰς ἐστίας των, ἡ φαντασία των διήνυσε, πρὸς ἀντιθέτους διευθύνσεις, ἑκατοντάδας μιλίων.

Αὐτοῦ μέσα ἦτο τὸ δωματίον μας, θολωτόν, μετὰ στενὰ κιγκλιωτὰ παράθυρα· δὲν ἤξεύρω διατί τὸ ἐξέλεξαν· ἀλλ' ἤξεύρω ὅτι ἐπέζεε τὴν καρδίαν, ὅτι ἔκαμε βαρυτέρα τὴν δυστυχίαν. Τὴν ἐσπέραν ἐδειπνοῦμεν καθήμενοι χαμαὶ ὀκλαδὴν περὶ ξ χαμηλοῦ ξυλίνου σοφρᾶ· οὐδεμία καθέκλα· τὴν ὥραν τοῦ ὕπνου ἐξεδιπλώναμεν τὰ στρώματα καὶ ἐφαπλώματά μας, τὰ ὁποῖα ἐστηρίζοντο συνεστραμμένα εἰς τὸν τοῖχον καὶ ἐστρώναμεν αὐτὰ ἐπὶ τοῦ ξυλίνου δαπέδου.

Οἱ σύνοικοί μας ἦσαν ἀπλοῖκοι καὶ ἐντιμοὶ ἄνθρωποι, φοροῦντες πλατεῖαν ἀναξυρίδα ὡς νησιῶται· ἤξευραν ὅσα γράμματα τοῖς ἤρουν διὰ τὸ ἔργον των, ἦσαν δ' ὀλιγαρκεῖς ὡς οἱ χωρικοὶ οἱ ἀρκούμενοι εἰς τὸν λύχον των καὶ μὴ αἰσθανόμενοι τὴν ἀνάγκην τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἡλεκτρι-

κοῦ φωτός. Ἀντικρυσ ἐξαίρεσιν ἀπετέλει ὁ πατήρ μου· ἐφόρει εὐρωπαϊκὴν ἐνδυμασίαν· ἦτο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ὁ φορέσας εἰς τὸ χωρίον μας τὰ εὐρωπαϊκά, καὶ διὰ τοῦτο τὸν ἐπωνόμασαν *φράγκον*· εἶχε διέλθει τὰ πρῶτα ἔτη τῆς νεότητός του ὡς ὑπάλληλος καταστήματός τινος ἐν Σταυροδρομίῳ, ὡμίλει καθαρεύουσιν γλῶσσαν ἄνευ τῆς προφορᾶς καὶ τῶν συγκοπῶν τῶν λέξεων τοῦ χωρίου μας· εἶχεν ἀναγνώσει πολλὰ βιβλία, ἐξ ὧν καὶ μυθιστορήματα, τὰ ὅποια διηγεῖτο πιστῶς καὶ εὐφραδῶς εἰς τοὺς συνοίκους μας· ἐνθυμοῦμαι ὅτι ὁ Κόμης τοῦ Μοντεχρίστου διήρκει δύο κατὰ συνέχειαν νύκτας· ἐσθύνετο τὸ φῶς, καὶ εἰς τὸ σκότος ἤκούετο ἡ φωνὴ τοῦ πατρός μου διηγουμένη· οἱ ἀκροαταὶ τοῦ ἡκρῶντο συντόνως ἐξηπλωμένοι ἐπὶ τῶν κλινῶν των...

Ἀλλὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὁ πατήρ μου δὲν διηγείτο πλέον μυθιστορήματα· εἶχε τὸ ἰδικόν του μυθιστόρημα ἐντός του καὶ μόνον περὶ αὐτοῦ ἐφρόντιζε· δὲν ἤθελε νὰ ὑποκύβῃ· ἤθελε νὰ παλαίσῃ, νὰ παλαίσῃ μέχρι ἐσχάτων· ἔδωκε νέαν ὤθησιν εἰς τὸ ἐμπορίον του· ἔκαμεν ἄλλον συνέταιρον· ἠγόρασε μετ' αὐτοῦ καὶ ἓν πλοῖον, μίαν βομβάρδαν, τὴν *Εὐτυχίαν*· ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ἔθεσε καὶ τὰ τελευταῖα του κέρματα, ἐπώλησε καὶ τοὺς ἀδάμαντας τῆς μητρός μου. Ἦτο τὸ τελευταῖόν του παιγνίδιον· ἡ τελευταία ἐλπίς· ἀλλοίμονον ἂν ἐχάνομεν! καὶ ὅμως ἐχάσαμεν!... ἡ καταστροφή, ἡ πανολεθρία ἐπῆλθε φοβερά, ἀδυσώπητος!...

Τὰς διακοπὰς μὲ ἔστειλεν ὁ πατήρ μου εἰς τὸ χωρίον· ἐκολυμβῶν, ἔτρεχον εἰς τοὺς ἀγρούς, συνέλεγον ἥλιον καὶ ἀέρα διὰ τοὺς ἄλλους μῆνας οὓς διηρχόμην εἰς τὸ ὕγρον καὶ ἀνῆλιον δωμάτιόν μας. Μίαν αὐγὴν, ἐνῷ ἐκοιμώμην βαθέως, ἠσθάνθην ὅτι μ' ἔσειον δυνατὰ· ἀνοίγω τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ βλέπω κάτωχρον, μεκόμην ἄτακτον τὴν μητέρα μου.

— Σήκω, μοῦ λέγει, τὸ καῖκι μας τὸ κτύπησε ἓνα παμπόρι καὶ τὸ βούλιαξε· ἦρθε ὁ καραβοκύρης καὶ μοῦ τῶπε.

Ὁμολογῶ ὅτι ἀμέσως δὲν μοῦ ἔκαμεν ἐντύπωση τὸ πρᾶγμα· καὶ πρῶτον δὲν ἐνόουν πῶς ἦτο δυνατόν ἐν ἀτμόπλοιον νὰ κτυπήσῃ τὴν *βομβάρδα* μας· ἡ *Εὐτυχία* δὲν ἦτο εἰς τὸ πέλαγος, ἦτο φορτωμένη ρακὴν καὶ ἀραγμένη πρὸ τοῦ χωρίου, τόσον δ' ἔξω πρὸς τὴν περαλίαν δὲν διήρχοντο ἀτμόπλοια· ἦτο ἀδύνατον! ἀλλὰ τὰ ἀδύνατα διὰ τοὺς ἄλλους ἦσαν δυνατὰ δι' ἡμᾶς.

Ἐνεδύθην ἐν τάχει καὶ ἔφθασα τρέχων εἰς τὸν αἰγιαλόν· ἀλλ' αἶφνης ἐσταμάτησα· ἐπάγωσε τὸ αἶμά μου· εἶδον ἐν πελώριον, ἀπαίσιον, μαῦρον εἰδεχθὲς ἀτμόπλοιον· καὶ πρὸ αὐτοῦ ἐξερχομένης τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης τὰς κορυφὰς δύο ἰστών· ποτὲ δὲν θὰ λησμονήσω τὴν ἐντύπωσιν ἐκείνην! Τριγύρω ἐπλεονεῖναι τινὰ βαρέλια ὧν ἐχύθη

ἡ ρακὴ εἰς τὴν ὁρμὴν τῆς συγκρούσεως. Ὡ! αὐτὴ ἦτο ἡ *Εὐτυχία* μας ἡ χαριτωμένη, ἡ γοργὴ *Εὐτυχία* μας! δὲν θὰ ὀλισθαίνῃ πλέον ἐπὶ τῶν κυμάτων, δὲν θὰ σφυρίζῃ ὁ ἄνεμος μέσα εἰς τὰ ῥεμένα της· ἡ *Εὐτυχία* μας μὲ τὰ λευκά της ἀνοιγμένα πανιά μὲ τὰ ὅποια διέτρεχε τὸ διάστημα, εἶχε κατὰ τι πτηνοῦ καὶ τὸ πτηνὸν τοῦτο τὸ ἔβλεπον ἐκεῖ ἐμπρὸς μου τετραυματισμένον νεκρόν! ... Δὲν ἐκρατήθην· ἐξεδύθην, ὤρμησα εἰς τὴν θάλασσαν· ἔφθασα κολυμβῶν εἰς τὸ βυθισθὲν πλοῖον· κάτω ἐφαίνετο μαῦρός τις καὶ ἡκρωτηριασμένος ὄγκος· ἐταράττετο ὑπὸ τὰ ὑποτρέμοντα κύματα καὶ μοῦ ἐφαίνετο ὡς νὰ ἐσφάδαζε τοὺς τελευταίους σπασμούς τῆς ἀγωνίας του. Ταλαίπωρος *Εὐτυχία*! ἐνηγκαλίσθην τὸν ἰστόν της καὶ τὸν ἐφίλουν ὅπως θὰ ἔδιδα τὸ τελευταῖον φίλημα εἰς προσφιλῇ νεκρόν· σφιγκτὰ κρατῶν αὐτόν, μὲ τοὺς γυμνοὺς βραχίονάς μου, ἐσυλλογίζομην τὸν δυστυχῆ πατέρα μου καὶ τὰ πικρά μου δάκρυα ἔπιπτον ἐπὶ τῆς ἀλμυρᾶς θαλάσσης. Ὡ! τετέλεσται ἡ εὐτυχία μας ἦτο εἰς τὸν βυθόν, ἐκεῖ κάτω, μετὰ τοῦ φερωνόμου πλοίου!...

Ἦρχισε μακρὰ δίκη· ἦτο καταφανέστατον ὅτι τὸ δυστύχημα προῆλθεν ἐκ σφάλματος τοῦ πηδαλιούχου, ὅστις ἀποκοιμηθεὶς ἔστρεψε διὰ τοῦ βάρους τοῦ σώματός του τὸν τροχὸν τοῦ πηδαλίου· ἐστράφη τότε πρὸς τὴν ξηράν ἢ πρῶρα τοῦ ἀτμοπλοίου, τὸ ὅποιον ἀπὸ τὸ βαθὺ πέλαγος ἔφθασε μέχρι τοῦ λιμένος τοῦ χωρίου, ἐκεῖ δὲ μὲ ὄλην του τὴν ὁρμὴν ἐπληξεν τὸ πλοῖόν μας—τὸ ἰδικόν μας ἐκ τριάντα ἢ σαράντα, ἀλλ' ἡ τύχη ἐφύλαττε δ' ἡμᾶς αὐτὰς τὰς προτιμήσεις! Διὰ τοῦ ἰσπανικοῦ προξενείου, διότι ἰσπανικὸν ἦτο τὸ ἀτμόπλοιον, μᾶς ἐδόθη ἐπὶ τέλους κάποια ἀποζημίωσις· ἀλλ' εἶχε τόσας ἀξιώσεις ὁ δικηγόρος, εἵχομεν κάμει τόσας δαπάνας, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ συνέλθωμεν πλέον...

Ὁ πατήρ μου ἐφαίνετο ἀποκαμών. Συχνὰ ἀφίνεν ἀξέριστον τὸ ψαρὸν γένειόν του, τὸ ὅποιον ἔδιδεν εἰς τὴν μομφὴν του ἔκφρασιν κοπώσεως καὶ πένθους· τὸ βλέμμα του ἐξέφραζεν ἐσχάτην ἀποθάρρυνσιν· ἡ κατάστασίς μας εἶχε δεινωθῇ εἰς τὸ μὴ περαιτέρω· τὰ βιβλία τῶν σπουδῶν μου, τὰ λεξικά μου τὰ ἡγοράζαμεν ἀπὸ παλαιοπώλας μεταχειρισμένα· ἀλλὰ παλαιὰ εἶτε νέα τὰ βιβλία μου τὰ εἶχον ὅλα· τὸ μόνον ἰδανικόν τοῦ πατρός μου, τὸ μὴ καταρρεῦσαν, ἦτο νὰ μάθω γράμματα, νὰ τελειώσω τὰς σπουδὰς μου, καὶ εἶχεν ἀφοσιωθῇ εἰς αὐτὸ μὲ ὄλην τὴν θερμότητα τῆς φλογερᾶς του καρδίας· ἔσειεν ἀρνητικῶς τὴν κεφαλὴν του, ὅσάκις οἱ συμπατριῶταί μου τὸν συμβούλευον νὰ μὲ παύσῃ ἀπὸ τὸ σχολεῖον.

— Βάλε τὸ νιάσου σ' ἓνα μαγαζεῖ, τῷ ἔλεγον· ἐκτός ποῦ δὲν θὰ τὸν ταγίζης, θὰ σοῦ φέρνῃ καὶ ἓνα μικρὸ εἰσόδημα· καὶ μία ἡμέρα... ποῖός ἐξέρει;... αὐτὸς ὁ κόσμος εἶνε σφαῖρα... μπορεῖ ν

ἀνοίξει 'δικό του μαγαζέϊ νὰ πωλῇ ζάχαρες, καφέδες, σχοινιά...

Ἡ θελκτικὴ αὐτὴ ἄποψις τοῦ μέλλοντός μου δὲν ἐνεθουσίαζε διόλου τὸν πατέρα μου· ἐξηκολούθει νὰ μ' ἐξυπνᾷ πρὸς ὅταν εἶχαν ἀνάγκην νὰ μελετήσω, μοι ἔφερε παλαιὸν κρασί τῆς Ἀρτάκης διὰ νὰ δυναμώω διότι ἤμην ὥχρος καὶ ἀδύνατος ἐκ τῆς πολλῆς ἐργασίας· ἐνίοτε μοι ἔθετε δύο γρόσια εἰς τὴν χεῖρά μου καὶ μοι ἔλεγε :

— Πήγαινε νὰ φάγῃς μιὰ μπιρζόλα εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, ἔχεις ἀνάγκην δυνάμεως.

— Μά, πατέρα, καὶ σύ;...

— Ἐγὼ δὲν ἔχω ὄρεξι, παιδί μου.

Ποσάκις ἔτυχε νὰ μὴν ἔχῃ ὄρεξιν ὁ ἀγαθὸς πατήρ μου! ὡσάκις διεμαρτυρούμην, ὡσάκις ἔλεγον ὅτι κ' ἐγὼ δὲν εἶχον ὄρεξιν: «Πήγαινε,» μοὺ ἀπήντα μὲ γλυκεῖαν φωνὴν, μὴ ἐπιδεχομένην ἀντίρρησην, καὶ διὰ νὰ μὴ τὸν λυπήσω, ἐπήγαινον.

Ἡ θλίψις του ἐγένετο ὀσημέραι μεγαλύτερα· τὸν ἤκουον νὰ στεναζέη ἐκ βάθους καρδίας· ὅταν δὲν εἶχεν ἐργασίαν ἐκάθητο εἰς γωνίαν τινὰ τοῦ καφενεῖου, πίνων τὸν *καρραγιλέ* του, στηρίζων τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς χειρός, ἄφρονος ἐπὶ ὥρας. Ἐκοιμώμην εἰς τὸ πλευρόν του· δύο τρεῖς φορές ἐξυπνήσας μετὰ τὰ μεσάνυχτα εἶδον αὐτὸν ἐξηπλωμένον ἐν τῇ κλίνῃ, ἔχοντα συμπεπλεγμένους τὰς χεῖρας ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν του καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνοικτούς· μιὰν νύκτα καθ' ἣν ἐν ὁρμῇ στοργῆς καὶ συμπαθείας ἠθέλησα νὰ θωπεύσω τὴν ἡραϊὰν λευκάζουσαν κόμην του καὶ τὸ πρόσωπόν του, οἱ δάκτυλοί μου συνήντησαν δάκρυα· ἐρρίγησα ὀδυνηρῶς ἀλλὰ δὲν εἶπον λέξιν, διότι θὰ ἐξερρήγγυντο οἱ λυγμοὶ μου· ἐστράφην πρὸς τὸν τοῖχον καὶ ἔκλυσε σιγῇ.

Τὴν ἐπαύριον, μόλις εὐρέθημεν μόνοι :

— Πατέρα, τῷ εἶπον μετὰ συγκινήσεως, τί ἔχεις, πατέρα;

— Ἀχ, παιδί μου, μοι εἶπε πικρῶς ἀναστενάζων· ὁ πατέρας σου εἶνε πολὺ, πολὺ δυστυχής! Ἡ δουλειὰ του ἴσταμάτησε· δὲν ἔμπορεῖ νὰ βγάλῃ τὸ ψωμί του πλέον· δὲν ἔμπορεῖ νὰ θρέψῃ τὰ παιδιά του...

— Πατέρα, ἀνέκραξα λαβὼν αἰφνιδίως γενναίαν ἀπόφασιν· καλὰ λὲν οἱ χωριανοὶ μας, βάλε με σ' ἓνα κατάστημα...

— Σιωπὴ! ἀπήντησε μὲ τόνον ὀργίλον, ἀλλ' ἐγκλείοντα τόσῃν αὐταπάρνησιν, τόσῃν ἀγάπῃν ὥστε ὥρμησα καὶ τὸν ἐφίλησα... καὶ τὰ δάκρυά μας ἀνερρίχθησαν ἐπὶ τῆς μορφῆς του.

— ὦ! τί θὰ γίνωμε, πατέρα;...

— Θὰ ἐργασθῶ, θὰ παλεύσω ἀκόμη· αἱ! τί νὰ πῆς, ἐξηκολούθησε μετὰ πικρίας ἀπεριγράπτου, εἰς τὰ γηρατεῖα οἱ ἄλλοι τελειοῦν τὸ στάδιον των καὶ ξεκουράζονται, κ' ἐγὼ πρέπει ν' ἀρχίσω νέον· ἔτσι τὸ ἤθελε τὸ πεπρωμένον!... ἄλ-

λὰ τί δουλεῖα νὰ κάμω; πρέπει νὰ εὔρω ἐν ἐπάγγελμα πού νὰ μὴν ἔχῃ ἀνάγκην ἀπὸ κεφάλαια.

Ἐκτοτε παρετήρουν ἀγωνιωδῶς τὴν μορφήν τοῦ πατρός μου ὡς οἱ ναυτικοὶ τὴν πυξίδα ἐν καιρῷ τρικυμίας· φεῦ! ἡ πυξὶς ἐδείκνυε ὅτι ἡ τρικυμία δὲν ἔπαυεν ὑπὸ τὸ κρανίον του· ἡ αὐτὴ ὥχρότης, ἡ αὐτὴ στύγνῃ ἀπελπισία... Ἀλλ' ἀφῆνης, μιὰν ἡμέραν, τὸ βλέμμα του ἐφωτίσθη· αἱ παραιαὶ του ἐχρωματίσθησαν, τὴν νάρκην τῆς ἀποθαρρύνσεως διεδέξατο εἰδὸς τι πυρετοῦ· ἡμέρας ὅλας δὲν ἐφαίνοντο εἰς τὴν Κρατσόγκαλαν, τὴν ἀποβάθραν τῶν οἰνοφόρων πλοίων.

— Ἀντίγραψε αὐτὸ μὲ προσοχὴν καὶ ὅσον εἰμπορεῖς γρήγορα! μοι εἶπεν ἐσπέραν τινὰ θέσας πρὸ ἐμοῦ χονδρὸν χειρόγραφον πλήρες ἀριθμῶν τεταγμένων εἰς στήλας.

Ἀντέγραφον πυρετωδῶς, μέχρι βαθείας νυκτός, μαντεύων ὅτι τὸ μεδίαμα τοῦ πατρός μου, τὸ μέλλον μου, τὸ ψωμί τῶν τεσσάρων στομάτων, τὰ ὅποια ἐπερίμενον εἰς τὸ χωρίον, ὅλα αὐτὰ εὐρίσκοντο ἐντὸς τῶν καθβαλιστικῶν ἐκείνων ἀριθμῶν, τῶν ὁποίων δὲν ἐνόουν τὴν σημασίαν.

Μετὰ μίαν ἐβδομάδα ἔφερεν εἰς τὸ δωμάτιόν μας λεπτὴν ὀρειχαλκίνην ἄλυσιν διηρημένην εἰς πολλὰ ἴσα μέρη, καὶ ξύλινον πῆχυν φέροντα ἐντομάς.

— Εἶνε τὰ ἐργαλεῖα τῆς καινούργιας μου δουλειᾶς, μοι εἶπε.

Διὰ μιᾶς ἐλύθη πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου τὸ περιβάλλον τὸν πατέρα μου μυστήριον· ἐνόησα διατὶ ἐγένετο ἄφαντος καθ' ἡμέραν : ἐσπούδαζε τὴν νέαν του τέχνην, τὴν *στιμάραν*· ἐνόησα τί ἦτο τὸ πλήρες ἀριθμῶν βιβλίον, ὅπερ ἀντέγραψα : ἦτο οἰνομετρικὸν εὐρετήριο.

Ἀλλ' ἴσως δὲν εἰξεύρεις τί εἶνε ἡ *στιμάρα*· εἶνε ἐκτίμησις τῆς ποσότητος τῶν ἐντὸς βαρελίων οἶνων ἀναλόγως τῶν διαστάσεων τῶν βαρελίων· ὁ τρόπος οὗτος δι' οὗ μετρεῖται ὁ οἶνος ἀκριβέστατα ὡς ὑγρὸν σῶμα, ἀνεξαρτήτως τῆς πυκνότητος ἢ ἀραιότητος αὐτοῦ, εἶνε ἐν χρήσει εἰσέτι ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ὁ δυστυχὴς πατήρ μου, ἀφοῦ δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ πλέον ἰδικούς του οἶνους, ἀπεφάσισε νὰ ζήσῃ μετρῶν τοὺς ξένους! Ἀλλ' ἐγὼ πρέπει νὰ σοῦ τὸ ὁμολογήσω, δὲν εὐχαριστήθη διόλου ἀπὸ τὸ νέον τοῦτο ἐπάγγελμα· ὁ πατήρ μου ἦτο ἔμπορος, ἦτο εἰς τῶν προϋχόντων τοῦ τόπου μας, ἡ γνώμη του ἠκούετο πολὺ εἰς τὸ δεσποτικόν, εἴχομεν σχέσεις μὲ τοὺς ἀρίστους κ' ἐπῆγε νὰ γίνῃ *στιμάρατζης*! μοι ἐφάνη ὅτι ἐξευτελισθῆμεν διὰ παντός· μὲ κατέλαβεν ἀνόητον αἰσχος. Ὁ πατήρ μου ἐνοήσας τί συνέβαινε ἐν ἐμοί, μὲ ἠτένισεν ἀσκαρδαμυκτεῖ· ὡς ν' ἀνέγων δὲ εἰς τὸ βλέμμα ἐκεῖνο ὅλην τὴν ἡρωϊκὴν θυσίαν μεθ' ἧς μετέβαλε κοινωνικὴν τάξιν, μεθ' ἧς ἐδάμασε ὀλοκλήρου βίου

ἀξιοπρέπειαν, διὰ τὴν μᾶς ζήσῃ, ἔκυψα ἐρυθρίων τὴν κεφαλὴν μου καὶ ἡσθάνθην αἰσχος διὰ τὸ αἰσχος μου...

Ἐφθασεν ἡ ἐπίσημος ἡμέρα· ὁ πατήρ μου ἔλαβε τὴν ἄδειαν, καὶ τὴν ἐπαύριον ἐμελλε νὰ ἀρχίσῃ τὸ νέον του ἐπάγγελμα· αἱ καρδίαι μας ἐκτύπων ἐκ συγκινήσεως.

Τὸν ἀνέμενον τὴν ἐσπέραν φαιδρόν, ἀκτινοβολούντα, μακρὸν ἀνακουφίσεως στεναγμὸν ἐκβαλλόντα. Ἦλθε κάτωχρος, καὶ ἐπὶ τῆς μορφῆς του ἐξωγραφεῖτο ἄρρητος ὀδύνη.

— Πατέρα, πατέρα! ἀνέκραξα ἀνατιναχθεὶς.

— "Ἀχ, παιδί μου, παιδί μου... Ἡ τύχη δὲν ἐκουράσθη νὰ μὲ καταδιώκῃ!.. δὲν μὲ παίρνουν νὰ μετρώ... κανεὶς δὲ μὲ προσκαλεῖ... Ἐκεῖνος ὁ Ἀρτέμης, ὁ στιμάρατζης, μὲ κατηγόρησε ὅτι δὲν ἔξεύρω διόλου τέχνη, ὅτι ἡ τέχνη δὲν μανθάνεται ἰς τὰ γεροντάματα... ὅλοι ἐπάγωσαν, οὐτε οἱ χωριανοί μας δὲν μὲ φωνάζουν...

Τότε μὲ κατέλαθεν ἀπερίγραπτος ἀγωνία· αἱ ψυχικαὶ δυνάμεις τοῦ πατρός μου εἶχαν τόσον ταυνοσθῇ ὥστε νῦν ὑπῆρχε φόβος μὴ διαραγῶσι.

Ἐφοβούμην μὴ ἐξαπλωθῇ ἐκτάδην ἐν τῇ ἐσχάτῃ ταύτῃ μετὰ τῆς τύχης πάλι· μυρία ὀπκίσια προαισθήματα ἐσφίγγον τὴν καρδίαν μου ὅταν ἐβράδυνεν τὴν ἐσπέραν νὰ ἔλθῃ, ἐξηρχόμην εἰς τὴν θύραν, εἰς τὴν ὁδόν, καὶ τὸν ἐπερίμενα.

Παρήλθον δύο τρεῖς, τέσσαρες τοιαῦται ἡμέραι, ἡμέραι μαῦραι, ἡμέραι φρικώδεις.

Ἀγανάκτησις, ὀργή, μῖσος μὲ κατελάμβανε καθ' ὅλων· τότε πρῶτον ἐνόησα πόσον ἐγωϊστικός, πόσον ἀνηλεὲς εἶνε ὁ κόσμος πρὸς τὴν ὀδύνην τοῦ ἄλλου· ἀλλὰ πρὸ πάντων κατὰ τῶν συμπατριωτῶν μου ἐξανιστάμην· τί; ἔβλεπον τὸν πατέρα μου πνιγόμενον, ἔβλεπον ὅτι ἐξηντλήθησαν αἱ δυνάμεις του καὶ δὲν τῷ ἔρριπτον ἐν σχοινίον!..

Εὐτυχῶς αἱ δυνάμεις τοῦ πατρός μου δὲν εἶχον ἐξαντληθῇ· ἦτο καταπεπονημένος, ἐκνευρισμένος, ἀλλὰ τὴν ἡμέραν ἀνελάμβανε τὸ σθένος τῆς ψυχῆς του, ὡς ὁ στρατιώτης τὸ ὄπλον του πρὸς μάχην· ἔτρεχεν εἰς ὅλα τὰ πλοῖα, μετρῶν ἄνευ ἁμοιβῆς, προκαλῶν, προβάλλων στοιχήματα ὅτι ἐμείρει ἀκριβῶς.

Δὲν θὰ λησμονήσω δὲ ἐφ' ὅσον ζῶ μίαν ἐσπέραν ἦλθεν αἰφνης ἐκίνητος, ὡς νὰ ἐγένετο νεώτερος κατὰ εἰκοσιν ἔτη, μὲ ὀφθαλμοὺς ἀστράπτοντας· αἱ ῥυτίδες του ἐγέλων· ἐκφρασίς ἀγαλλιάσεως ἐξωγόνει ὅλα τὰ χαρακτηριστικά του· εἶχε κερδίσει δύο μετζίτια· εἶχεν ἐργασίαν αὔριον, μεθαύριον, ὀληντὴν ἐβδομάδα· τὸν ἐπροτίμων ἤδη εἰς τὴν Κρασόσκαλαν· εἶχε θριαμβεύσει τέλος· εἶχε ἐξασφαλίσαι τὸν ἄρτον μας... Εἶχαν τελειώσει τὰ καταφρόνια τῆς ἐνδείας. "ὦ! ὥρμησα εἰς τὴν ἀγκάλην του καὶ ἠνώσαμεν τὰς ψυχὰς μας εἰς ἓν μακρόν, μακρόν δακρυβρεκτον φίλημα!..

Α. Π. ΚΟΥΡΤΙΑΝΕ.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΟΥ ΧΑΒΙΑΡΙΟΥ

ἐν Ῥωσίᾳ

Μεταξὺ τῶν ἰχθύων, ὧν ἡ ἀλιεία πλεῖστα παρέχει ὀφέλη, τὴν πρώτην κατέχει θέσιν τὸ γένος τῶν ὀξύρρυγχων. Ἐκ τούτων παρασκευάζεται ἡ ἰχθυόκολλα καὶ τὸ χαβιάριον. Ὁ ἰχθύς οὗτος βιοῖ ἐν τῇ Μεσογείῳ καὶ ἐν ταῖς ἡμετέραις θαλάσσαις, σπανίως δὲ καὶ κομίζεται καὶ ἐν τοῖς ἰχθυοπωλείοις, ἰδίως ἐν τοῖς τῆς Κερκύρας, διακρινόμενος κοινῶς ὑπὸ τὸ ὄνομα *Στουριόρι*, ὅπερ εἶνε τὸ λατινικὸν ὄνομα ἐνὸς εἶδους αὐτοῦ, καλουμένου *Acipencer sturio*. Οἱ ὀξύρρυγχοι διακρίνονται πάντων τῶν λοιπῶν ἰχθύων ἐκ τοῦ σώματος αὐτῶν, ὅπερ εἶνε ἐπίμηκες, πεποικιλμένον ὑπὸ πέντε σειρῶν ὀστείων πλακῶν καθιστῶσάν τοῦτο πεντάγωνον· ἐκ τῆς κεφαλῆς ἐπίσης κεκαλυμμένης ὑπὸ ὀστείων πλακῶν συνηωμένων πρὸς ἀλλήλας· ἐκ τοῦ νωθοῦ στόματος κειμένου ὑποκάτω καὶ ἐκ τοῦ μακροῦ καὶ ἀκίνητου ῥύγχους αὐτῶν. Μέρος τοῦ ἔτους διαιτῶνται ἐν τῇ θαλάσῃ, μεθ' ὃ ἀναβαίνουν τοὺς μεγάλους ποταμούς ὅπως τέξωσι. Καθὼς δὲ πάντα τὰ ζῶα τὰ ἐναλλασσόμενα τὰ ἀλμυρὰ πρὸς τὰ γλυκέα ὕδατα, ἔχουσι μεγίστην νυκτὴν ἰσχύν, διότι συχνότατα παλαίουσιν πρὸς ἰσχυρὰ καὶ ταχύτατα ρεύματα. Οἱ ὀξύρρυγχοι τρέφονται ἐκ σκολήκων, μαλακίων καὶ ἄλλων λειψάνων ζῶων, ἅτινα ἀνασκαλεύοντες διὰ τοῦ μακροῦ αὐτῶν ῥύγχους ἐκθάπτουσιν ἐκ τῆς ἰλῦς τοῦ θαλασσίου βυθοῦ.

Ἡ ἀλιεία τῶν ἰχθύων τούτων εἶνε τὰ μάλιστα ἀνεπτυγμένη ἐν τῇ νοτιοανατολικῇ Ῥωσίᾳ καὶ τῇ δυτικῇ Σιβηρίᾳ. Ὁ φυσιοδίφης Πάλλας, ἀκμάσας περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, γνωρίζει ἡμῖν ὅτι οἱ Κοζάκοι τοῦ Οὐράλου ἀλιεύουσι κατὰ μῆνα Ἰανουάριον τοὺς ὀξύρρυγχους. «Δυσχυρίζονται, γράφει ὁ Πάλλας, ὅτι οἱ ἰχθύες οὗτοι κατὰ τὸ φθινόπωρον συνέρχονται εἰς τὰ βαθύτερα μέρη τοῦ ποταμοῦ καὶ ἐν αὐτοῖς διέρχονται τὸν χειμῶνα ἀκίνητοι, καταλαμβάνόμενοι ὑπὸ νάρκης τινός. Ἐπειδὴ δὲ ἡ κοίτη τοῦ ποταμοῦ μεταβάλλεται ἕνεκα τῶν πλημμυρῶν τοῦ ἔαρος, αἵτινες παρασύρουσιν ἄμμον καὶ ἰλύν, δὲν δύνανται πάντοτε νὰ γνωρίζωσι τὰ καταφύγια τῶν ἰχθύων. Οἱ θέλοντες νὰ γνωρίσωσι τοῦτο προσέχουσι λίαν εἰς τὰς κινήσεις τῶν ἰχθύων κατὰ τὸ φθινόπωρον, προτοῦ ἀρχίσῃ νὰ πηγύνται ὁ ποταμός. Λέγουσιν ὅτι οἱ ἰχθύες ἐκπηδῶσι καὶ παίζουσιν εὐρισκόμενοι εἰς τὰ μέρη ἅτινα ὡς χειμερινὰ αὐτῶν καταφύγια ἐξέλεξαν.»

Κατὰ τὸν Πάλλαν ἡ ἀλιεία ἐν Σιβηρίᾳ γίνεται διὰ παραφάδιων, τῶν γνωστῶν παρ' ἡμῖν ἀλιευτικῶν ὀργάνων, ἅτινα συνίστανται ἐκ μακροῦ σχοινίου φέροντος προσδεδεμένα κατὰ μῆκος ἄλλα μικρότερα ἀγκιστροφόρα.

Ἡ ἀλιεία τοῦ ὀξύρρυγχου ἐν τῷ Οὐράλῃ εἶνε